

Domonkos László

Érmelléki capricciók

Érmihályfalva első írásos emléke 1270-ból származik, az akkori imádság háza a Bércen, vagyis a templomdombon állott, amely a mai református templom alapja – azóta már egy másik torony is közvetíti Istennek a helybéliek panaszát és mutat utat a hazafelé tartóknak.

A mohácsi vész után Mihályfalva lakossága, mint szinte az egész Érmellék, rövid időn belül áttér az új hitre. A Bércen magasodó templom átépítésére 1892-ben került sor, de északi oldalában ereklyeként megmaradt a régi kegyhely falának egy darabja. Egészen 1818-ig a katolikusoknak nem volt templomuk a helységben. Ekkor építtetett számukra kápolnát a Szláv család, amelyet a 2011-ben történt restaurálás után szenteltek újra. Csakhogy addigra történt egy és más. 1931-ben megkezdik a Szent Antalnak ajánlott neogótikus római katolikus templom hajójának kifestését. A helyi kéményseprő cég vezetőjének, Fekete Jánosnak jóvoltából nem akárikkel: az ekkor már világhírű nagybányai festőiskola művészei – közöttük az ermihályfalvi, máig kellőképpen nem értékelt Fekete Károly – munkájával. (Az 1898-ban született és 1981-ben elhunyt művész a természetelvűség szellemében alkotott, főként ermelléki tájakat festett, Rómában, a Vatikánban és Amerikában volt kiállítása. 1958 és 1964 között az „ermihályfalvi csoport” tagjaként szenvedett börtönbüntetést.) Társaival – Pirk Jánossal és Oraviczai

Szabó Istvánval – dolgozott a templomban. A sekrestye fölött Páduai Szent Antal történetéből vett életképek elevenedtek meg, a mennyezeten látható lett a négy evangélista, a szentély felőli falon a damaszkuszi úton haladó, Saulusból Paulussá váló egykori keresztényüldöző, az oltár mögött Szent Lőrinc vértanúsága. A freskókon több jellegzetes ermelléki, mihályfalvi táj, a templommal a háttérben – a többalakos kompozíciókban a modellek többnyire ermihályfalviak, például Fekete Károly édesanyja is, aki idős koldusasszonyként jelenik meg. 2010 nyarán egy Nagyváradról érkező héttagú csoport fog hozzá – úgymond – az ermihályfalvi templom freskóinak restaurálásához. Rövid idő alatt helyrehozhatatlan károkat okoznak: a Szent Pál-ábrázolatok például egyszerűen eltűntek, meszelt falak maradtak a helyükön. Szerencsére a Szent Lőrinc- és a Szent Antal-freskókat sikerült megmenteni, ám a tönkretétel mértéke így is jelentős...

Ha volt valami pozitívuma ennek a szomorú-felháborító históriának, hát legföljebb Érmihályfalva nagyságához képest igen-igen jelentékeny számú kiválóságainak újbóli előtérbe kerülése. Fekete Károly azon ermellékiek – ezen belül ama mihályfalviak – számát szaporítja, akikről valóban el lehet mondani, amit Szilágyi Ferenc Hubart úgy fogalmazott meg, hogy itt „nagyon sok olyan ember látta meg a napvilágot, (...) aki a magyar szellemiség európai

szintre emeléséhez nagymértékben hozzájárult.” Elsőként a rendkívül különleges sorsú Kuthy Lajost kell megemlítenünk. A szülőházának helyén látható emléktábla szerint „városunk szülötte, Kuthy Lajos (1813–1864) a romantika képviselője, ’az irodalom grófja.’ Születésének 195. évfordulóján állította a Határon Túli Magyar Emlékekért Alapítvány, a Partiumi és Bánsági Múemlékvédő és Emlékhely Társaság, Érmihályfalva polgármesteri hivatala, 2008.”

Kuthy Lajost Márai Sándor még úgy idézi meg a *Szindbád hazamegyben*, mint túnt idők excentrikus ködlovagját, különleges egykori színfoltot a magyar irodalmi múltból, akit a kávéházban csak úgy emlegetnek: „Kuthy Lajos, kockás nadrágjaival!”, visszarévedve a valamikori nagy divat-dendi és nőbolondító világfi megjelenésére – holott az érmihályfalvi lelkész fia inkább szomorú és tragikus, leginkább pedig – elsősorban utóéletét tekintve – elgondolkodtatóan lehangoló sorsot mondhatna magáénak, ha valamilyen metafizikai csoda folytán alápillantathatna a huszadik második felének és a huszonegyedik század első harmadának magyar irodalmi világában bizonyos fogadtatási készségekre, recepciók ügyletekre és egyáltalán: az utókor több mint göröngyös hazai rejtelseinek útjaira...

„Szép férfias arc, fekete hajjal, nagy lelkes szemekkel, rokonszenves hanggal, mellyel szellemdús társalgását minden szívbe behízelgél; és emellett tökéletes gavallér” – Jókai jellemzése több, mint egy tehetséges aranyifjú karakterének vázlatja: Kuthy Petőfivel, Lisznai Kálmánnal, Lauka Gusztávval jár azonos baráti társaságba, kirívóan fényűző életvitele miatt nevezték kor-

társai az irodalom grófjának. „Sehol sem láttam én azóta se olyan elegánsul bútorozott szállást, mint amilyenben Kuthy fogadott bennünket Petőfivel”, számol be bámulva Jókai. A félbehagyott debreceni, majd az elvégzett nagyváradi tanulmányok után előbb joggyakornok, majd aljegyző – jó az egzisztenciális biztonság és a monden, nagy élet... Pozsonyba csábítják, az országgyűlés ifjúsági mozgalmába, Kossuth hírlapjánál irodai állása is lesz, további fizetésért. A Magyar Tudós Társaság, vagyis a tudományos akadémia levelező tagjának választják 1834 októberében, a neves Kisfaludy Társaság tagja lesz 1845 elején. Közben ír. Munkáiról Jókai úgy nyilatkozott: „gyönyörűen írt, ragyogó phantasiája volt...” Drámák és novellák után 1846-ban megjelenik a nyugodtan rendkívülinek nevezhető kétkötetes regény, a *Hazai rejtelmek*. Így és ezzel a művel válik Kuthy Lajos Eötvös József és a későbbi Jókai előfutárává, minimum Jósika Miklóssal egyenrangú jeles kortárs prózaíróvá. A regényt Sütő Éva – jól kapisgálva a magyarországi viszonyokat – a következőképpen minősíti: „a magyar nemzeti oldal a próféciák könyvének tartja, a mai magyarországi viszonyokra való tekintettel nem alaptalanul”. A korabeli magyar parasztság ábrázolása és az ekkoriban még ugyan kisszámú, de erősödő gazdasági befolyásra szert tenni igyekvő, a kiegyezés utáni állapotokat mintegy megelőlegező módon viselkedni kezdő alföldi ortodox zsidó pénzarisztokrácia szerepének felmutatása olyan elgondolkodtató – bizonyos fokig valóban profetikus – társadalmi összefüggéseket vetít elénk, amelyek a realista hős-ábrázolás révén csak felerősödni látszanak.

Shakespeare *A velencei kalmárjának* Shylockja Löbl Simon alakjában tűnik fel, aki természetesen tartja az uzso-rakamatot, a kis- és középnemesi családok földönfutóvá tételét, miközben megjövendöli a „hajhászok, váltóhamisítók, vásárolt bírák, zsoldba vett szónokok” magyarországi uralmát...

A *Hazai rejtelmek* utoljára 1906-ban jelent meg. Nem akar ki – Mikszáth Kálmán írt hozzá előszót... Egyetlen röpke idézet: „A *Hazai rejtelmek* körülbelül a legjobb munkája Kuthynak. Nem közönséges tehetség lép ki elének e könyvből. Mély megfigyelője a természetnek és páratlan leíró. A nyelve (...) emlékeztet valamely gazdag österületre, hol buján nő fű, dudva, virág s melyet szinte járhatatlanná fonnak az indák (...) de mekkora erővel és tehetséggel!”

1848-ban Kuthy Batthyány miniszterelnöki irodájának igazgatója, majd Szemere Bertalan mellett tanácsos, 1849-ben követi a kormányt Szegedre és Aradra is. A bukás után Biharban, a Réz-hegységben bujdosik, később Pesten nyomorog – a fényűző élethez szokott férfiú mindezt különösen nehezen (és egyre nehezebben) viseli. Végül nem bírja tovább: 1853-ban elfogadja a felkínált másodosztályú megyei biztosi állást a nagyváradi helytartóságon. Nemsokára Szatmárnémetiben, majd Aradon lesz főbiztos. A kocka elvette. A korábban kényeztetett-sztárolt aranyifjú, a nagymenő irodalmár, az irodalom grófjaként parádézó gavalér közmegvetés tárgya és célpontja lesz, mindenki elfordul tőle, megvetik és kárhoztatják. Megbocsátásról szó sincs, meg-megújuló támadásokról annál inkább. Hol van már a kockás nadrágok divatja, amit ő teremtett?

1860-ra megbetegszik, 1861-ben felmentik hivatalából, 1862-ben lekötözik bihardiószegei birtokára, hogy szőlőskertjében magányos nyugalomra találjon. 1863-ban nyugdíjazták. Házat bérel Nagyváradon – és ott már 1864 augusztusában visszaadja lelkét Teremtőjének. S úgy lehet, máig nem tudni: az utókor mit nem tud néki igazán megbocsátani: a behódolást az elnyomó idegen hatalomnak – vagy netán a *Hazai rejtelmek* egy-két meglátását? (Ez az óriási tehetségű, jobb sorsra érdemes, szerencsétlen ember és igen-igen jelentékeny író mindössze annyi elégtételt kap a sorstól – a már idézett emléktábla mellett és előtt –, hogy a „kis magyar világban”, 1940 és 1944 között van Kuthy Lajos utca is Nagyváradon...)

Érmihályfalva kiváló szülőttei közül, mondhatjuk, van, aki jobban járt. Viszonylag, legalábbis... (Persze mihez képest?) Hiszen a jól ismert, kiváló költő, Zelk Zoltán (1906–1981) nevét iskola viseli a településen, szülőháza a szegény érmihályfalvi zsidók negyedében, a kicsi zsinagóga – ennek kántora volt Zelk apja – mellett állt, s noha kicsi gyermekkorában elköltöztek a helységből, Zelk vállalta és emlegette Érmihályfalvát, a szülőhely pedig – emlékezik. Van is kire, érdemes is kire... Mert Zelk Zoltán a huszadik századi magyar irodalom legeredetibb figurái közé tartozott, még hozzá a talantumosabb fajtából: az érmelléki származás legalább annyira rányomta bélyegét nyelvezetére és habitusára, mint a kültelki-fővárosi lét a zsidó városi karakterrel és a korában egy ideig divatos „baloldalisággal” elegy, sajátságos ötvözete. Hogy mindebből egy hallatlanul eredeti,

Szalma Antal honvédtiszt

tévedéseivel és időnkénti visszásságaival együtt is kifejezetten kedvelhető, kedves és szeretetreméltó ember személyisége áll előttünk, a belőle kibontakozó igazi költő-irodalmárral együtt: Érmihályfalva dicsőségére kortársak értő és fontos vallomásai bizonyítják, Csurka Istvántól Döbrentei Kornélig, Karinthy Ferencről Csukás Istvánig, Réz Páltól Déry Tiborig és Németh Lászlóig. Ő Döbrenteiék és Csurkáék ivócimborája a Hungáriában, és Csurka (egyik) Sancho Panzája a lovin (aki az első adandó alkalommal harcossan és becsületesen kiáll az antiszemitizmussal már a hetvenes években is megvádolt Csurka István érdekében – „zsidó barátai védik meg a zsidózó Csurkát”, zengett a hangzatos siránkozás), ő Karinthy Cini városszerte ismert vicceinek egyik állandó céltáblája és Réz Pál irodalmi anekdotáinak egyik főhőse. Mutatóba az egyik – meg nem állhatja az ember, hogy közzé ne tegye az egyik legklasszikusabb darabot –: a Hungáriában egyszer odajött hozzá egy helyes, csinos fiatal lány (fent ültek a galérián). Zelk, aki minden nőt kedvesnek szólított, mondja, mit parancsol, kedves? A lány udvariasan bemutatkozott, megkérdezte, leülhet-e az asztalukhoz. Hogyne. Leült és elkezdte mondani Zelk talán legismertebb és legszebb versét, a felesége halálára, 1956-os börtönbüntetése utáni szabadulásakor írott *Sirályt*. Zelk nagyon meghatódott, köszönetet dadogott. A lány megrendülten abba hagyta. A költő megkérdezte: hol dolgozik, mit csinál? A lány magától értetődő természetességgel válaszolta: a Rákóczi téren. Zelk fölállt és mélyen meghajolva kezét csókolt. „Azt hiszem, ennél nagyobb boldogság nem érhet egy költőt.” „Nem

olyan az egész, mint egy Verlaine-történet?”, teszi hozzá Réz. A költői kérdést persze nem megválaszolva, annyit megjegyezhetünk: ha olyan, ha nem, Réz Pál ama megállapításával kell egyetértőnünk, hogy Zelk Zoltánnak különleges érzéke volt ahhoz, hogy a fiatalokban észrevegye és holtbiztosan érzékelje az igazi, hamisítatlan tehetséget, a jót és a még jobbat. Talán egyfajta rendkívüli lelki műveltség ez, ugyanaz – fejtegeti Réz –, ami gyakran az egész más háttérrel érkező Veres Péterben is megvolt. Így fedezte fel a magyar költészet olyan tehetségeit, mint Kiss Irén vagy Gergely Ágnes... És bár Nagy Lajos, valahányszor meglátta bejönni a kávéházba, nem állta meg, hogy ne így köszöntse: na, itt a Zelk, hát ez sem egy Dzsingisz kán... És átmeneti kommunista vaksága-elborulása, ostoba hithűsége idején írott, hírhedett sztálinista versére, *A hűség és hála énekére* reflektálva Faludy György úgy dacolt vele, hogy azt írta, már csak az lehetne a mentsége, ha odaáll „a bamba, talmi költőcskékhez, a párthoz hú seregbe, Sztálin seggét nyalni (Zelk azt állítja: jóízű)” – mindezzel együtt és mindezek ellenére: szerették. Mert lehetett. És Érmellék rá is büszke lehet. Már csak eme kétmondatos vallomás miatt is: „A legtöbb barátom fiatalember, sok közöttük olyan, aki nemcsak fiam, lányom, hanem unokám lehetne. Büszke vagyok arra, hogy szeretnek engem, még büszkébb arra, hogy én szeretni tudom őket.” A legfontosabbat azonban, egészen biztos, Csurka István árulja el róla: megírja, hogy volt egy történet, amit Zelk igen-igen sokszor elmesélt. Neki külön is, társaságban is. Ezt: „Váci úti kis panellakásában (...) felkereste Illyés Gyula, aki barátja volt a harmin-

cas évek óta. 1962-t vagy hatvanháromat írunk, Illyés kinéz a Váci úti panelház ablakán, köröskörül hasonlókat, vagy még korábban épített oszlopos szovjetházakat lát, lent csoszog, nyomul a lehajtott fejű nép, s elszorult torokkal mondja hátra Zelknek: 'Nyizsnyij Novgorod, 1934'. És a szeméből patakzik a könny...' Érmellék szólalt meg akkor mindig. Érmellék mondta el mindezt. A származás, a táj vérenek szavával.

Az ősök – írók és költők, nemesek és lelkészek, gazdálkodók és földbirtokosok – nemcsak bizonyos órákban: permanensen kísértenek itt Érmihályfalván. Ez a település azon helységek egyike, ahol a nagy múlt éjjel-nappali, állandó szolgálatosként jelen van, akárcsak Erdélyben Torockón vagy Udvarhelyen, a Partiumban Nagyváradon, itt a közelben Szentjobbon vagy akár Székelyhídon és Köbölkúton is. És mikor milyen megjelenési formában – megújulva-rendbetéve vagy lepusztultan-elhanyagoltan-romosan – egyfolytában jeleznek, szinte okvetetlenkedve, állandóan, figyelmeztetve és akadékoskodva, emlékeztetve és buzdítva.

Jóformán a központban szintén, nagy hármás úkereszteződés (Nagyvárad-Szatmárnémeti-Nyírábrány) és nagy autóforgalom kellős közepén óriási zöldövezet. Nagy park. Kastély-park. Arborétum. Ez az 1790-ben épült, úgynevezett Bernáth-Bujanovics-kastély. A Bernáthok ősi fészkéhez – birtokaikhoz és kúriájukhoz – a família gazdasági csődje miatt a horvát származású nemesi Bujanovics család jutott hozzá. A csödhöz némi mesterséges „rásegítés” is hozzájárult: mivel Bernáthék aktívan részt vettek az 1848–49-es sza-

badságharcban, ezért kegyvesztettek lettek. (A közhiedelem szerint Jókai a szintén rebellis Bujanovics-testvérekről mintázta *A köszívű ember fia* című regény szereplőit.) A Bujanovicsok úgynevezett zálogvisszaváltási perrel megszerezték a mihályfalvi birtok tekintélyes részét. Az államosítás után a kúriát a katonaság – a közeli határőrség – vette birtokba, a kisajátítás után emeleti részt építettek rá, 1968-ban orvosi rendelővé, illetve kórházzá alakították át, azután idestova két évtizede az is megszűnt létezni. Csodás – 2,7 hektáros – angolparkja azóta kipusztult. Csak néhány famatuzsálem hirdeti dicsőségesebb múltját. Ami a jelenlegi tulajdonviszonyokat illeti: még 2000-ben, tehát idestova negyedszázada a bíróság a kastélyt és az előtte levő parkrészt megítélte Bujanovicséknak, de az angolparkot már nem – ezért többször fellebbezett a tulajdonos, sikertelenül. Ugyanígy nem adták vissza az épület emeleti részét sem, de végül is mostanra már mindegy: az enyészet szele ugyanúgy játszik az emeleti felfeszített nyílászárókkal, mint a lentiekkel, a kerítés összedőlt, a hajdani bejárati park is teljesen elvadult, az ingatlan a szó szoros értelmében mállik, az eresz is omladozik-szakadozik, akárcsak a falak – szinte minden itt köröskörül. Tobzódó elfeledettség, elhanyagoltság a köbön, az n-edik hatványon, csúcsra járva. Ráadásul a tulajdonos Bujanovics Ede nemrégiben megtért őseihez, örökös azóta sem jelentkezett az érmihályfalvi önkormányzatnál – az idő múlik, az enyészet halad, az életnek vége. A pusztulás, miként Juhász Gyulánknál Anna, örök.

Állunk, álldogálunk, föl-alá járkálunk, aztán tanácstalanul meg-meg-

állunk itt és megint a parkban, aztán az épületmaradvány, majdnem rom előtt, a gazban, a még élő gyönyörű fatutuzsálemek között. Érmihályfalván vagyunk egyáltalán? Idővel már nincs miről beszélni. Nézzük egymást meg a környéket egyforma szemekkel.

Egészen addig, míg váratlanul idősebb, nagydarab, feltűnően durva arcú férfi kerül elő, akárha az enyészet dzsinnje mászott volna elő valami koszos, elhanyagolt, ócska és óriási palackból. Célirányosan, egyenesen felénk, nekünk tart, már kérdi is, kik vagyunk, mit akarunk, miért vagyunk itt. És ami innentől kezdve történt: lehetne megtörtént rossz álomnak, az érmelléki ideálból kijózanító, durva valóság-ízeltőnek, netán többszörösen jelképes történésnek (is) nevezni. Javallom: ne tegyük.

A dzsinn nagyjából olyan volt, mint *A bagdadi tolvajban*: önhitten nagyképű, ki-ha-én-nem módra erőszakos és vérbeli ávós-szekus stílusban gyanakvó és hatalmaskodó. Kezdetben még a kérdésre (kik vagyunk?) adott válasszal (hát nem ismert föl?), csak annyi derült ki, hogy humora kb. annyi van, mint egy vécékagylónak, node ezt amúgy is sejteni lehetett, ezek meg a humor, enyhén szólva nincsenek túlságosan meghitt, bensőséges viszonyban egymással – node az ezután következők már mindinkább a klasszikus karhatalmi-rendőri gátlástalanság és arcátlan erőszak manapság legföljebb csak ha olykor szupermarketbéli biztonságiőr-vadbarmoknál tapasztalható fellépésével egyeztek, egyre aggasztóbban, egyre rámenősebben, egyre nekivadultabban. Azután rájött, hogy az ősökkel együtt velünk van a jelenkori eszelősök, az érmihályfalvi szent

emberek egyike, a már többször idézett és idézendő Szilágyi Ferenc Hubart, aki fogtechnikus létére nemcsak jól ismert, kiváló helytörténész, hanem költő is, aki ráadásul – nem akartam hinni a fülemnek-szememnek – újra lefordította Shakespeare szonettjeit (!), melyekről azok tán legavatottabb magyar fordítója, Szabó Lőrinc azt írja, rendkívüli „varázsuk a szív, melyet kinyitnak, a nagy lélek, melynek kulcsai (...) az első pillantásra konvencionálisnak ható stílust azonban a léleklátás páratlan ereje világítja át (...) szinte az olvasótól is külön érettséget kívánnak, hogy maradék nélkül hathassanak”. Ilyen társasággal – velünk van még Laskovics István, az Érmelléki Gazdák Egyesületének kiválósága is – úgy látszik, először nemigen tud mit kezdeni, így hát, ősi reflexszel, az idegenek, a nem ismertek ellen fordul és nyaggatni kezd, mind „ávósabban-szekusabban.” Csoda-e, ha a türelem fogytán, a hangereő és a hangnem fokozódik, szegény jó vendéglátóink mind tanácstalanabbak, de rájuk hősünk csak legyint és – igen – már Orbán Viktort szedi elő és kezdi szidni fröcsögve, erre, ki-ki gondoljon, amit akar, elönt a forróság, a dzsinn, láss csodát, hirtelen a mélyből – no lám – román szavakat ránt elő, egyikét káromkodást, trágár szót töredékesen értek is. A hangulat már tényleg pattanásig feszült, egyre fenyegetőbb. Külvárosi neveltetésem és Rejtő Jenő jótékony olvasnivalóinak hatására már azon gondolkodom, mindig az nevet utoljára, aki először üt, továbbá hogy nagydarab, nehézkesnek tűnő ellenféllel szemben a nagyon érzékeny pontjára mért, váratlan ütés a leghatásosabb – hirtelen visszavonulót fúj, megfordul, visszafelé kiabál. Mellém lépnek

a mihályfalviak, nem mozdulunk. Itt, ezen a lankás dombok közé zárt, nem is oly régen még oly mocsaras, magyar lelkű területen olyan otthonosság-érzet rohan meg, hogy komoly erőfeszítésbe kerül leküzdeni megindultságomat.

Egyszerre feldúltan és meghatottan fordulunk egy italtra a szonett-fordító házának irányába, közben az érmelléki betyárokról olvasottak zötykölődnek a fejekben. (Egy nyugdíjas magyartanár, Boros József itt Érmihályfalván vette a fáradságot és regénnyé, igazi mai betyárregény-fikcióvá gyúrta össze az Érmelléken foszlányokban még mindig szanaszét heverő szóbeli betyártörténeteket. A *Lidércfény a lápon* alcíme: *Képzelt epizódok az Érmellék betyárvilágából* – a szerző azt vallja, végső soron Arany János is ilyen töredékekből rakta össze a *Toldit*... A főhőssel meg egészen fatális véletlen hozta össze: az egykori lópvidék egyik elhagyatott kunyhójának roskatag mestergerendájára írva talált a felíratra, mely felvésve azt adta az utókor tudtára, hogy itt járt Dobos Gábor, a környék rettegett betyárja... A többi – megértjük – aztán jött magától...) „Aki nem az Érmelléken született, az nem ismeri a tájegység erős varázsát, amely bármelyik földrészről hazahozza elszármazottait. A mocsári ember nem tud messzire szakadni a nádastól, a déli harangszótól. A lópok nyáresti muzsikája, az eső verte föld illata határokat szab a világgá menőknek is. Amit az egykori betyárok legendája tovább erősít. (...) A betyárok számára az érmelléki mocsárvilág jelentette a menedéket (...) miért is ne énekelhetnénk meg az Érmellék betyárját? Úgy vélem, Dobos Gábor élete és cselekedetei nem sokban térhettek el

az eddig ismert betyárok történeteitől (...) Ő is kénytelen volt úgy élni, mint Rózsa Sándor, Zöld Marci, Vidróczki, Sisa Pista, Angyal Bandi és társaik.” Úgy lehet, ők kellenének most is ide... (Mondjuk a Bujanovics-kastély környékére is.)

Elég az ábrándozásból, üzeni a helytörténész-házigazda otthona. Shakespeare-rel és saját verseskötetekkel, étellel-itallal – és legfőképpen: megnyugvással. Mondjuk itt egy Szilágyi Ferenc Hubart-vers, mutatóba, *Érmelléki capriccio* a címe.

„A domb e tájat lágý karéjba zárja.
Ledér esők eróziója ás
mély árkokat. Ma pásztorok tanyája
e holt vidék, alig tapodja más.
A völgyön át lapály talál teret,
mocsárvilág, ahol az Ér ered.

Elindulunk a sorskanyart követve.
Remélem, ott az bút talán simább,
és hív tölgyfalomb a zöld szövetbe,
el is maradt a csalfa délibáb.
Az árny poétahomlokon babér,
de szikkadó a domb alatt az Ér.

(...)

Bolyonghatunk, de Kölcseyt keresve
a szív ma is nyugat felé vezet,
szemünk a vátesz otthonába les be
– legott a pópa nyújt segédkezet.
Hiszed, hogy egyszer újra visszatér,
mit egykor elsodort a lusta Ér...”

Hát igen. Voltaképpen erről van szó.
Nagyjából.

(Részlet a szerző Az Ér mellékén –
Lassú víz, mosott part címmel
megjelenés előtt álló szociográfiájából)

Szereday Ignácné